

משום שנכנסה שלא ברשות, הא אם נכנסה ברשות, פטור – פטורה
האשה על היזק בהמת בעל החצר, משום שבעל החצר מקבל עליו
לשמור שלא תזק בהמתו מהחזית. ואף כאן שנכנסה ברשות, בעל
החצר מקבל עליו לשמור שלא יאכל העז מהעיסה, ומדוע חיבה רבא
לשלם.
אמר ר' – תירצו בני הישיבה, יש לחלק בין האופנים, באופן שנכנסה
למחנות חטים, כיון דלא בעיא צניעותא מידי – כיון שאינה צריכה
לטחון שלא בפני אנשים ובצניעות, שאין הדרך גלגול וזרועותיה
בשעת הטחינה, לא פני מוסלין מריותא דהצר נפשיהו – לא היה
צריך בעל החצר להסתלק מהחצר, ועליה דידה רמי נטירותא –
ועליו היה מוטל לשמור שלא תזק בהמתו מהחזית. אבל שנכנסה
למיפא – לאפות, כיון דבעיא היא צניעותא – כיון שצריכה לאפות
שלא בפני אנשים, שהדרך הוא שמגלה את זרועותיה בשעת האפיה,
מריותא דהצר מוסלין נפשיהו – בעל החצר מסתלק מהמקום
באותה שעה ואינו יכול לשמור, הלכך עלה דידה רמי נטירותא –
לכך מוטל השמירה עליה וחייבת.
שנינו במשנה, הכנים שורו להצר בעל הבית ונגחו שורו של בעל
הבית וכו' פטור, נגח הוא שורו של בעל הבית חייב:
אמר רבא, הכנים שורו להצר בעל הבית שלא ברשות, והפסד בה
בורות שחין ומערות – מיני בורות, ושוב אי אפשר להשתמש בקרקע
בתחילה, פעל השור חייב בנגיף חצר, ופעל חצר חייב בנגיף חבור,
אם לארר מכן הפקיר את רשותו, כשם שהיה חייב לשלם אם הוא
עצמו חפר את הבור. ואף על גב דאמר מר שיש לדרוש מהפסוק
(שמות כא לג – לד) 'כי יכרה איש בר', שדוקא 'איש' שחפר חייב,
ולא אם שור חפר בור, והיה צריך להיות בעל החצר פטור על חפירת
השור, מכל מקום קמא, כיון דאית ליה להאיך למלוויה ולא קא
מלייה – כיון שהיה צריך לסתום את הבור קודם שהפקיר, ולא עשה
כן, כמאן דכרייה דמי – הרי זה כאילו כרה הוא בעצמו את הבור
ברשות הרבים, שהרי הבור שלו וחייב.
ואמר רבא, הכנים שורו להצר בעל הבית שלא ברשות, והיוק
השור את בעל הבית בידיים, כגון שנגחו, או שבעל הבית הוזק בו
שלא בידיים, כגון שנתקל בו וניזוק, חייב בעל השור לשלם. ואם רבין
בצר ובכך נגרם היזק לבעל החצר, פטור בעל השור מלשלם היזק זה.
ומבינה הגמרא שברביצתו שיבר את הכלים שהיו בחצר, או שנתקל
בו בעל הבית והוזק. ומקשה הגמרא: ומשום דרבין פטור מלשלם
היזק זה. מתרצת הגמרא, אמר רב פפא מאי רבין, הכונה שהרבין
גללים – שהטיל השור שם את גלליו ונמנפו כליו של בעל הבית –
ולאחר שבו הגללים על הקרקע נתלכלכו בגדיו של בעל הבית מהמת
הגללים, ולכך פטר רבא. משום דתניא הגללים כבור, ולא מצינו בור
שחייב בו את הכלים – ולא חייבה התורה על הכלים שנפלו בבור,
וכמו שדרשו לעיל (כח) 'שור ולא אדם, חמור ולא כלים'.
מקשה הגמרא: תניא לטמא לטמא לעיל (כח) שכל תקלה
שהניחה ברשות הרבים שלא הפקירה, בור הוא – חייב עליו משום
בור, מובן שלכך פטור על הכלים, אלא לרב דאמר שתקלה ברשות
הרבים שלא הפקירה חייב עליה משום 'שור', ואין חייב משום בור עד
דמפקר ליה – אלא אם כן הפקיר את התקלה, ואף על הגללים שלא
הפקירם חייב משום שור, מאי אפא למימר – כיצד נבאר מה שפטר
רבא על הכלים, והלא 'שור' חייב אף על הכלים. מתרצת הגמרא,
אמר, סתם גללים אפקורי מפקיר להו – בדרך כלל מפקיר בעל
השור את הגללים, ולכך אף לרב אינו חייב עליהם אלא משום בור.
דין נוסף באדם שנכנס לחצר בעל הבית: ואמר רבא, נכנס להצר בעל
הבית שלא ברשות, והיוק את בעל הבית בידיים, ואף אם היוק שלא
בכוונה, או בעל הבית הוזק בו – שעמד זה שנכנס במקומו ונתקל בו
בעל הבית והוזק, חייב. ואם היוקו בעל הבית לאדם זה, פטור בעל
הבית מלשלם, לפי שלא היה לו להיזהר שלא יזיקו מאחר שנכנס שלא
ברשות.

מאי ברשות ומאי שלא ברשות איכא, מה שייך לחלק בין אם הכניס
ברשות לבין שלא ברשות, והלא שור זה נכנס לחצר חבירו ואכל בה
פירות והיה על בעליו לשמור שלא יכנס.
מתרצת הגמרא, אמר ר' יש לומר, שכשהכניס ברשות, הויה לה –
נחשבת האכילה שן ברשות הניזק, כיון שכשנתן לו רשות להכניס
פירותיו, הקנה לו מקום בחצירו, ושן ברשות הניזק חייבת, אבל
כשהכניס שלא ברשות, הויה לה – נחשבת האכילה שן ברשות
הרבים, כלומר שאינו בחצר הניזק, ושן ברשות הרבים פטורה.
הגמרא מביאה ברייתא לפשוט אם כשקיבל עליו בעל החצר שמירה,
מקבל גם שלא יגדלו שוריים אחרים: תא שמע, הכנים שורו להצר
בעל הבית שלא ברשות, ובא שור ממקום אחר – של אדם אחר
ונגחו לשור של המכניס ומת, פטור, ואם הכנים ברשות, חייב.
מבשרת הגמרא, מאן פטור ומאן חייב – מיהו הפטור והחייב ששנינו,
לא – האם לא, פטור כשהכניס ללא רשות היינו בעל החצר, וחייב
כשהכניס ברשות, היינו בעל החצר. הרי שמקבל עליו שמירה אפילו
משוריים אחרים.
דוחה הגמרא, לא, אין הפטור והחייב בעל החצר, אלא פטור היינו
בעל השור, וחייב היינו בעל השור. אך בעל החצר לא קיבל על עצמו
שמירה מנוקי אחרים.
מקשה הגמרא, אי חייב – אם כן שחייב ופטור הוא בעל השור, מאי
ברשות ומאי שלא ברשות איכא – מה שייך לחלק בין אם הכניס
ברשות לבין שלא ברשות, והלא בקרן אין חילוק בין רשות הרבים
לחצר הניזק.
מתרצת הגמרא, אמר ר' יש לומר, הא – הברייתא, מני – כשיטת מי
היא, שיטת רבי מרשין היא, דאמר (לעיל כד) משונה קרן – נגיחה
בקרן, שנקראת 'משונה' כיון ששינה מהרגלו, שאין דרכו לכך, כשנגח
בהצר הניזק, נזק שלם משלם, ורק ברשות הרבים משלם חצי נזק,
ולכך כשהכניס את שורו ברשות, הויה לה – הרי היא קרן בהצר
הניזק, ומשלם נזק שלם, אך כשהכניס שלא ברשות, הויה לה – הרי
היא קרן ברשות הרבים, כלומר שאינה בחצר הניזק, ולא משלם –
אין בעל השור משלם אלא חצי נזק, ופטור מחצי, ומה ששנינו
כשהכניס שלא ברשות פטור, היינו שפטור מנזק שלם שמשלם שור
הנוגח ברשות הניזק.
מספרת הגמרא: תניא איתא דעלה למיפא כההוא ביתא – אשה
נכנסה לאפות עיסתה בתנור שהיה עומד בחצר בעל הבית, והיה
משאילו לאחרים, אתא כההוא – עז וזכר דמי דביתא – של בעל הבית
אכלה ללישא – ואכל את העיסה שלשה האשה, חביל ומית –
נתחמם גופו יותר מדאי ומת. חייבה רבא לבעלת העיסה, לישלמי
לבעל הבית דמי הפקדא, שהיתה צריכה לשמור שלא יאכל העז
מהעיסה שמה יאכל וימות.
שואלת הגמרא: לימא שדינו של רבא, פליגא אדרב – חולק על רב,
דאמר רב לעיל שאם הכניס פירותיו שלא ברשות ואכלתם בהמתו
של בעל החצר ומתה פטור מלשלם, משום שהויה לה שלא תאכל –
שלא היתה צריכה לאכול מהפירות, והיא היוקה עצמה. ואף כאן יש
לומר כן, וממה שחייב רבא משמע שאינו סובר כרב.
משיבה הגמרא, אמר ר' הכי השתא – וכי דומים האופנים זה לזה, התם
דבדרי רב הכניס פירותיו שלא ברשות בעל החצר, ולכך לא קביל
עליה נטירותא – לא קיבל עליו לשמור שלא תזק בהמה מפירותיו,
ופטור מלשלם, אך תבא אצל רבא נכנסה ברשות בעל הבית, וקביל
עליה נטירותא – קיבלה עליה לשמור שלא תזק בהמת בעל הבית,
ולכך חייבה רבא.
מקשה הגמרא: ומאי שנא אופן זה ממה ששנינו בברייתא, האשה
שנכנסה למחנות חטים אצל בעל הבית שלא ברשות, ואכלתם בהמתו
של בעל הבית, פטור בעל הבית מלשלם, כיון שלא קיבל עליו
שמירתו. ואם היוקה בהמת בעל הבית מהם, כגון שהחלקה ונשרבה
רגלה, חייבת לשלם לבעל הבית דמי הנזק. ומבואר שפעמא שחיבת,

המשך ביאור למסכת בבא קמא ליום שני עמוד א

1 רב פפא מבאר דינו של רבא: אָמַר רַב פָּפָא, לֹא אָמַרְן שְׁפָטוּר בַּעַל
2 הַבַּיִת אִם הִזִּיק בִּידֵיִם אֶת הַנִּכְנָס שְׁלֹא בִרְשׁוֹת, אֲלָא בְּאוֹפֵן דְּלֹא הָוָה
3 יָדַע בֵּיהּ – שְׁלֹא יָדַע שְׁנִכְנַס לַחֲצִירוֹ, וְלֹא יָדַע לְהִיזְהַר מִלְּהִזְיָקוֹ. אֲבָל
4 אִם הָוָה יָדַע בֵּיהּ שְׁנִכְנַס לַחֲצִירוֹ, אָף שְׁנִכְנַס שְׁלֹא בִרְשׁוֹת, אִם הִזִּיקוּ
5 בְּעַל הַבַּיִת, חַיִּיב לְשַׁלֵּם. מַאי טַעְמָא, מִשּׁוּם דְּאָמַר לִיהּ זֶה שְׁנִכְנַס
6 לְבַעַל הַבַּיִת, נָהִי דְאִית לָךְ רִשׁוּתָא לְאַפּוֹקִי – אֲמַנְם הִרְשׁוּת בִּידֶךָ
7 לְהוֹצִיאַנִי מִהַחֲצֵר, וְאָף לְהַכּוֹתַנִי שְׂאֵצָא, אֲךָ לְאַזְוִקִי לֵית לָךְ רִשׁוּתָא

8 – לְהִזְיָקַנִי אֵין לָךְ רְשׁוּת, וְאָף שְׁהִזְיָקוֹ שְׁלֹא בְּכוּוֹנָה הִיָּה לוֹ לִיזְהַר מֵאַחַר
9 שִׁידַע שִׁישׁ אָדָם שְׁנִכְנַס לַחֲצִירוֹ.
10 וְאַזְדוּ לְטַעְמֵיהוּ – מַה שְׁחִילְקוּ רַבָּא וְרַב פָּפָא בֵּין הַנִּכְנָס שְׁהִזִּיק אֶת
11 בַּעַל הַבַּיִת שְׁחִיִּיב לְשַׁלֵּם אָף אִם הִזִּיק שְׁלֹא בְּכוּוֹנָה, וּבֵין בַּעַל הַחֲצֵר
12 שְׁפָטוּר מִלְּשַׁלֵּם אִם הִזִּיקוּ שְׁלֹא בְּכוּוֹנָה, הֵיִינוּ כְּשִׁיטְתָם בְּמִקּוֹם אַחֵר,
13 וְכִמוֹ דְּאָמַר רַבָּא וְאִיתֵימָא רַב פָּפָא,

שנים שהלכו במקום אחד, אם שְׁנֵיהֶם מהלכים בְּרִשּׁוֹת, כגון ברשות
הרבים, או שהיו שותפים בחצר, או שנכנסו לחצר ברשות, או
שְׁנֵיהֶם מהלכים שְׁלֵא בְּרִשּׁוֹת, כגון שהיו רצים ברשות הרבים שלא
הותר לרוץ בו, או שנכנסו לחצר שלא ברשות, אם הָיוּ בידים זה
אֶת זֶה חֲזִיבִין בתשלומי הנזק, ואף אם הזיקו שלא בכוונה, שכן אדם
מועד לעולם וכיון שנכנס ברשות היה צריך לחשוש שמא עוד אדם
מהלך כאן ברשות, והיה לו להיזהר שלא יזיקו, וכן אם נכנס שלא
ברשות היה צריך לחשוש שמא עוד אדם נכנס שלא ברשות. ואם
הָיוּ בזה, כגון שנתקל כל אחד מהם בחבירו וניזוק, פְּטוּרִין.
ומבואר, מַעֲמָא שְׁשֵׁנִים שוויים, משום דְּשְׁנֵיהֶם בְּרִשּׁוֹת או שְׁנֵיהֶם
שְׁלֵא בְּרִשּׁוֹת, אֲבָל אם אֶחָד היה בְּרִשּׁוֹת, וְאֶחָד – וחבירו היה שְׁלֵא
בְּרִשּׁוֹת, בין הזיקו ובין הוזקו, דְּבְּרִשּׁוֹת – אותו שהיה מהלך ברשות
פְּטוּר, אם לא הזיקו בכוונה, שכיון שלא ראה שנכנס עוד אדם לחצר
לא היה צריך לחשוש שמא עוד אדם מהלך שלא ברשות, אך אותו
שהלך שְׁלֵא בְּרִשּׁוֹת, חֲזִיב.

ודין זה שווה למה שאמרו רבא ורב פפא לעיל שהנכנס לחצר בעל
הבית שלא ברשות חייב על נזקו בעל הבית, ובעל הבית פטור על נזקו
הנכנס, בין אם הזיקו ובין אם הוזקו:

שנינו במשנה: נָפַל לְבוֹרָא וְהִבְאִישׁ מִיָּמִיו חֲזִיב:

אֲמַר רַבָּא, לֹא שָׁנוּ שְׁחִיב על הבאשת המים, אֲלָא באופן שֶׁהִבְאִישׁ
בְּשִׁעַת נְפִילָה, וכגון שהיה השור מלוכלך ובנפילתו נתלכלכו המים,
או שהעביר את המים ברפש וטִיט עם נפילתו, שבאופן זה הזיק השור
בגופו, אֲבָל אם הבאיש רק לְאַחַר נְפִילָה מחמת ששהה במים, פְּטוּר.
מֵאִי מַעֲמָא, משום שְׁחִיב שוֹר בּוֹר וּמִים בְּלִים – שהשור נחשב כבור,
שהרי לא הזיק במעשה את המים אלא שהם ניזוקו על ידי ששהה
בתוכם, והמים הרי הם ככלים שנפלו לתוך הבור, וְלֹא מִצֵּינִי בּוֹר
שְׁחִיב בּוֹ אֶת הַבְּלִים.

מקשה הגמרא: הִנֵּיחָא לְשִׁמּוּאֵל דְּאִמְרַי לְעִיל (כח): שָׁכַל תַּקְלָה
שהניח אדם ברשות הרבים, בּוֹר הוּא ואף אם לא הפקירה, אף כאן
אינו חייב אלא משום בור ופטור על המים, אֲלָא לְרַב דְּאִמְרַי שאינו
חייב משום בור עַד דְּמַפְקֵר לֵיהּ לתקלה, אך אם לא הפקיר יש לחייבו
משום ממונו שהזיק וכו', מֵאִי אִיכָא לְמִימַר, הרי השור חייב אף
על הכלים, ומדוע פטר רבא.

הגמרא מביאה את דברי רבא באופן אחר: אֲלָא, אִי אִיתְמַר הָכִי
אִיתְמַר, אֲמַר רַבָּא, לֹא שָׁנוּ שְׁחִיב על הבאשת המים, אֲלָא באופן
שֶׁהִבְאִישׁ מְנוּפֹא – שהיה השור מלוכלך בטיט, ובנפילתו בבור נעברו
המים, אֲבָל אם הבאישו מִרְחוֹ – שמת בתוך הבור, ומריח הנבלה
נפסדו המים ואינם ראויים לשתיה, פְּטוּר. מֵאִי מַעֲמָא, גְּרָמָא בְּעִלְמָא
הוּא – הנבילה גורמת לסרחון שיבא מאיליו, וְגִרְמָא בְּעִלְמָא – ועל
הזיק שנגרם מממונו לֹא מִיָּחִיב:

שנינו במשנה: הָיָה אֲבִיו או בְּנוֹ לְתוֹכוֹ מְשֻׁלָּם אֶת הַכּוֹפֵר:

מקשה הגמרא: וְאִמְאִי חֲזִיב לְשֻׁלָּם כּוֹפֵר, וְהָא תָּם הוּא, ואין חיוב כופר
אלא בשור מועד שכבר המית אדם באופן זה שלש פעמים.

אֲלָא רַב, אכן בְּמוֹעֵד לִיפּוֹל עַל בְּנֵי אֲדָם בְּבוֹרוֹת עֶסְקִינִין – המשנה
מדברת בשור שכבר הפיל עצמו שלש פעמים על בני אדם בבורות,
ולכן חייב על הפעם הרביעית כופר. מקשה הגמרא, אִי הָכִי שהפיל
השור עצמו בכוונה, בְּרַ קְטָלָא הוּא – היה צריך לסקול את השור על
כך, וכבר בפעם הראשונה שהפיל עצמו לבור והמית אדם היה דינו
ליסקל, שהרי אף שור תם שהמית אדם בכוונה נסקל, ואין שייך
שעשה כן שלש פעמים ולא סקלודו. מתרצת הגמרא, אֲמַר רַב יוֹסֵף,
אין כוונת רב שהיה מועד להפיל עצמו בכוונה על בני אדם שבבור,
אלא דִּהּוּא יְרוֹקָא וְנָפַל – שראה עשב על פי הבור ורצה לאוכלו,
ומתוך כך נפל לתוך הבור, ולכן אינו נסקל לפי שהיה שלא בכוונה.
אמנם אם עשו כן שלש פעמים מעתה ישלם כופר אף שאינו נסקל,
שהרי הוא כמו שהמית אדם בישן ירגל, שמשלם כופר אף שאין
השור נסקל, ואין לומר שאופן זה משונה הוא ואינו תולדה של שן,

שכיון שעשה כן שלש פעמים מעתה דרכו לעשות כן וחייב משום
תולדה של שן, שמתכוון להנאתו.

שמואל מתרץ באופן אחר: שְׁמוּאֵל אֲמַר, המשנה מדברת בשור תם,
ומכל מקום משלם כופר, שְׁהָא מְנִי, רַבִּי יוֹסִי הִגְלִילִי הִיא דְּאִמְרַי
ששור תָּם מְשֻׁלָּם חֲזִי כּוֹפֵר כְּשֶׁם שמשלם חצי נזק.

עולא מתרץ באופן אחר: עוֹלָא אֲמַר, אכן משותנינו כדעת רַבִּי יוֹסִי
הִגְלִילִי הִיא ששור תם משלם חצי כופר, ומכל מקום כוונת המשנה
שמשלם כופר שלם, משום דְּאִמְרַי – שהוא סובר בְּרַבִּי מְרִפוֹן, דְּאִמְרַי
לעיל (כד): שְׁכָרְן בְּחֶצֶר הַנִּזְקִין נִזְקִין שְׁלָם מְשֻׁלָּם, ולא אמרה התורה
שישלם חצי נזק אלא ברשות הרבים, וְהָכָא גַּמִּי כיון שהמית בחצר
הניזק, כּוֹפֵר שְׁלָם מְשֻׁלָּם.

שואלת הגמרא: בְּשִׁלְמָא לְעוֹלָא שמשלם כופר שלם כיון שהמית
בחצר הניזק, הִיֵּינוּ דְקָתְנִי – מובן שלכך כתבה המשנה דין זה באופן
שְׁהָיָה אֲבִיו או בְּנוֹ לְתוֹכוֹ, שדווקא בהם שיש להם רשות להימצא
בחצר, הרי זה כחצר הניזק ומשלם כופר שלם, אֲלָא לְשִׁמּוּאֵל שמשלם
חצי כופר, מֵאִי אִירֵאָא אֲבִיו או בְּנוֹ, הרי אֲפִילוּ אם המית אדם אַחֵר,
גַּמִּי דינו כך, שמשלם חצי כופר. מתרצת הגמרא, אוֹרְחִיהּ דְּמִלְחָא
קָתְנִי – המשנה נקטה אופן הרגיל, שאין אדם זר מצוי בתוך בור
שבחצר חבירו אלא אם כן הוא אביו או בנו של בעל החצר:

שנינו במשנה: וְאִם הֶגְנִים בְּרִשּׁוֹת בְּעַל חֶצֶר חֲזִיב (כו): רבי אומר
בכולן אינו חייב עד שיקבל עליו לשמור:

הגמרא מביאה מימרא בפסק ההלכה בדין זה: אִיתְמַר, רַב אֲמַר
הַלְבָּתָא כְּתָנָא קָמָא, וְשִׁמּוּאֵל אֲמַר הַלְבָּתָא בְּרַבִּי.

תִּנּוּ רַבָּנָן, אם אמר בעל החצר לבעל השור, כְּנוּם את שוֹרְךָ לחצרי,
וְשִׁמְרוּ – ותשמרנו אתה, הדין הוא שאם הָיוּ השור חֲזִיב בעל השור
לשלם, ואם הָיוּ השור משורו של בעל החצר, פְּטוּר בעל החצר, כיון
שאמר לו בפירוש שאינו מקבל שמירה על השור. ואם אמר לו, כְּנוּם
שוֹרְךָ וְאִנִּי אֲשָׁמְרֶנּוּ, הרי בפירוש קיבל עליו שמירה, ולכן אם הָיוּ
השור חֲזִיב בעל החצר, ואם הָיוּ השור פְּטוּר בעל השור מלשלם.

מקשה הגמרא: הֵא גוֹפֵא קִשְׁיָא – הברייתא סותרת דברי עצמה
מהרישא לסיפא, אֲמַרְתָּ ברישא, כְּנוּם שוֹרְךָ וְשִׁמְרוּ, הָיוּ חֲזִיב הָיוּ
פְּטוּר, ומשמע, מַעֲמָא דְאִמְרַי לִיה שְׁמָרוּ, לכך הדין הוא דְּחֲזִיב בְּעַל
השוֹר וּפְטוּר בְּעַל חֶצֶר, הֵא כְּתָמָא שלא אמר לו בפירוש שישמור
על שורו, משמע שמקבל עליו בעל החצר את השמירה, וְחֲזִיב בְּעַל
חֶצֶר וּפְטוּר בְּעַל הַשּׁוֹר, משום דְּכְּתָמָא מְקַבֵּל עָלֵיהּ נְטִירוֹתָא –
מקבל עליו בעל החצר את השמירה, והיינו כדעת חכמים. אמנם,
אִיכָא סִיפָא, ששנינו בה, כְּנוּם שוֹרְךָ וְאִנִּי אֲשָׁמְרֶנּוּ, הָיוּ חֲזִיב הָיוּ
פְּטוּר, ומשמע, מַעֲמָא דְאִמְרַי לִיה וְאִנִּי אֲשָׁמְרֶנּוּ, הוא דְּחֲזִיב בְּעַל
הַחֶצֶר וּפְטוּר בְּעַל הַשּׁוֹר, הֵא כְּתָמָא שלא אמר בעל החצר בפירוש
שמקבל לשמור, הדין הוא שחֲזִיב בְּעַל הַשּׁוֹר וּפְטוּר בְּעַל חֶצֶר, משום
דְּכְּתָמָא לֹא מְקַבֵּל עָלֵיהּ נְטִירוֹתָא, וְאִתָּאן לְרַבִּי – ודין זה הוא כרבי
דְּאִמְרַי שאינו חייב בעל הבית עַד שְׁיִקְבֹּל עָלֵיהּ נְטִירוֹתָא בְּעַל הַבַּיִת
לְשִׁמּוֹר, ויקשה, רִישָׁא רַבָּנִין וְסִיפָא רַבִּי.

מתרצת הגמרא: אֲמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר, תְּבָרָא – הרישא והסיפא סותרים
זה את זה, וצריך לומר שמי שִׁשְׁשָׁנָה זו לֹא שָׁנָה זו, ואכן נשנתה
הברייתא כשני תנאים.

רַבָּא אֲמַר, בּוֹלָה רַבָּנִין הִיא, ובסתמא מקבל עליו בעל החצר שמירה,
ומה שנקטה הברייתא בסיפא שאמר בפירוש שמקבל עליו שמירה, אין
לדיק מִכָּן שבסתמא אינו מקבל שמירה, אלא אִיִּדִי דְנִסְבִּי רִישָׁא
שְׁמָרוּ – אגב שנקטה הברייתא ברישא שאמר בפירוש שאינו מקבל
שמירה, שאופן זה דווקא הוא, לומר שבסתמא אכן מקבל שמירה, לִכָּךְ
תִּנּוּ סִיפָא שאמר בפירוש וְאִנִּי אֲשָׁמְרֶנּוּ, אמנם לאו דווקא הוא.

רַב פָּפָא אֲמַר, בּוֹלָה רַבִּי הִיא, ואינו מקבל עליו שמירה אלא אם
אמר בפירוש, ומה שנקטה הברייתא ברישא שאמר בפירוש שאינו
מקבל שמירה, כוונתה לחלק בדין אַחֵר, וְסָבַר לֹא בְּרַבִּי מְרִפוֹן דְּאִמְרַי
שְׁכָרְן בְּחֶצֶר הַנִּזְקִין נִזְקִין שְׁלָם מְשֻׁלָּם, הִלְכָּךְ אם אֲמַר לִיה בעל החצר,

1 שְׁמָרוּ – תשמרנו אתה, נמצא שלא מְקַנֵּי לִיה מְקוֹם בְּחֶצֶר – שאינו
2 מקנה לו בהשאלה מקום בחצר להכניס שם את שורו, שלא נתן לו
3 אלא רשות להכניס את השור, וְהוּיָא לִיה קֶרֶן בְּחֶצֶר הַנִּיזָק – ונמצא
4 שהחצר של בעל החצר בלבד היא ולא של בעל השור, וְקֶרֶן בְּחֶצֶר
5 הַנִּיזָק, מְשַׁלֵּם נֹזֵק שָׁלֵם. אך אם לא אָמַר לִיה שְׁמָרוּ אלא נתן לו
6 רשות להכניסו בסתמא, אף שאינו מקבל עליו שמירה, מכל מקום
7 אֶקְנוּיִי אֶקְנִי לִיה מְקוֹם בְּחֶצֶר, וְהוּיָא לִיה חֶצֶר הַשּׁוֹתֵפִין – של בעל
8 החצר ושל בעל השור, וְקֶרֶן בְּחֶצֶר הַשּׁוֹתֵפִין הרי היא כרשות הרבים,
9 ואִינוּ מְשַׁלֵּם אֶלָּא חֲצִי נֹזֵק. ולכך נקטה הברייתא ברישא שאמר
10 'שמרו', שבכך משלם בעל השור נזק שלם:

משנה

11 המכה אשה מעוברת והפילה את עוברת, חייב לשלם לבעל האשה
12 דמי הולד, שנאמר (שמות כא כב) 'וכי ינצו אנשים ונגפּוּ אִשָּׁה הָרָה
13 וַיֵּצְאוּ יִלְדֶיהָ וְלֹא יִהְיֶה אֶסוֹן עָנֹשׁ יַעֲנֶשׁ, בְּאִשֶּׁר יִשִּׁית עָלָיו בֶּעַל הָאִשָּׁה

14 וְנָתַן בְּפִלְלִים'. ומפורש בפסוק שהחיוב הוא אף כשנתכוין להכות את
15 חבירו והכה את האשה שלא בכוונה, ובמשנתנו יתבאר אם דין שור
16 שהכה את האשה שזה בזה לדין האדם המכה את האשה, וכן יתבאר
17 כיצד שמין את דמי הולדות: שור שְׁהִיה מְתֻבָּלִין לְחִבְרֹו – ליגח שור
18 אחר, וְהָכָה שֶׁלֹא בכוונה אֶת הָאִשָּׁה המעוברת הסמוכה לו, וַיֵּצְאוּ
19 יִלְדֶיהָ – עוברים שבמעיה, ומתו, פָּטוֹר בעל השור מִתְּשֻׁלוֹם דְּמֵי
20 הַיִּלְדוֹת. וְאָדָם שְׁהִיה מְתֻבָּלִין לְהַכּוֹת אֶת חִבְרֹו, וְהָכָה שֶׁלֹא בכוונה
21 אֶת הָאִשָּׁה המעוברת הסמוכה לו, וַיֵּצְאוּ יִלְדֶיהָ ומתו, הרי המכה
22 מְשַׁלֵּם לבעל האשה את דְּמֵי הַיִּלְדוֹת.
23 מבארת המשנה: בִּיצֵד מְשַׁעֲרִין כמה מְשַׁלֵּם המכה בְּדֵמֵי הַיִּלְדוֹת,
24 שָׁמִין אֶת הָאִשָּׁה אִילוּ הִיתָה שפחה העומדת לימכר, כְּפָה הִיא יָפָה
25 – כמה היתה שזה לימכר עַד שֶׁלֹא יִלְדָה – כשהיא עדיין מעוברת,
26 שדמיה מרובין, וְכְפָה הִיא יָפָה – שזה לימכר עכשיו מְשַׁיִלְדָה,
27 שדמיה נפחתין אחר הלידה. ואת הדמים שנפחתה משויה ישלם
28 המזיק. אָמַר רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל לַתָּנָא קמא,